

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Theses Theologicae De Certitudine Morali Quam habere
debet Confessarius de dispositione Poenitentis, ut eum
sepositâ justâ necessitate licitè absolvat**

Huygens, Gommarus

Lovanii, [1685?]

Appendix Adversus Libellum Cui Titulus Fidelis Relatio.

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10951917-8

calum esse potest, quam quod Inquisitio illa Toletana pro primâ causâ, credatur ergo quod pro præcipuâ, condemnationis *Methodi* alleget in eâ *Methodo* contineri propositiones in Jansenio condemnatas? Siquidem in tantâ Adversariorum etiam ad hoc non semel provocatorum multitudi- ne, nullus hæctenus potuit, nedum poterit noster ELOQUENTIAE PROFESSOR ejusmodi propositionem vel unam in *Methodo* designare.

A P P E N D I X ADVERSUS LIBELLUM CUI TITULUS FIDELIS RELATIO. P R Æ F A T I O.

EUndem illum, quem in *Thesibus* nostris quibus hac *Appendix* adjungitur, passim vocavimus PROFESSOREM ELOQUENTIAE, deinceps non nisi FIDELIEM RELATOREM nominabimus, quia ut ante monuimus libellum suum FIDELIEM RELATIONEM intitulare ausus fuit, in quo quinque puncta omnia ad questionem facti spectantia mihi imputat, verè an falsò aut etiam mendaciter tuum erit, benigne Lector, perlectâ hæc nostrâ *Appendice*, ex testimoniis & animadversionibus hæc allegandis judicare.

C O N C L U S I O P R I M A.

FIDELIS RELATOR conatur toti mundo persuadere, me tradidisse doctrinam quandam de sigillo Confessionis, quam reverà numquam tradidi, sed veluti certo falsam habui à primo momento, quo de illa cogitare cœpi, id est, ex quo per FIDELIEM istum RELATOREM mihi eam adscribi intellexi, ante enim de illa numquam incidit cogitatio.

§. I.

Exprimitur ista doctrina de sigillo, & subjunguntur nostra adversus illam protestationes.

Verbis subsequenti- bus mihi imputatur, & describitur doctrina de qua quæstio: "D. HUYGENS docet quòd Confessarius ex solâ Confessione sciens peccatum alicujus occultum carnis, non solum non posset dare ipsi testimonium ad Pastorum v. g. Begginagii, sed etiam deberet positivè impedire, ne ad dictum Pastorum promoveretur, ne mitteret Lupum inter Oves. Objiciebatur, quomodò Exim. D. hoc posset facere sine fractione sigilli? Resp. Eximius: conveniens modus foret, si Confessarius Episcopo scriberet, quod talis N. N. ad dictum Pastorum esset inidoneus, quòd non deberet illum ad Pastorum promovere, Confessarius autem nomen suum non signaret. Tunc Theologus assumpsit, quòd modus ille esset inefficax; quia epistolæ anonymæ Episcopus non potest dare fidem, imò ne quidem libellis anonymis impressis, & sic inimici & concurrentes possent de unoquoque viro probo talia scribere. Eximius reposuit: quòd Episcopus majorem interim curam adhiberet. Adversus hanc doctrinam protestatus sum in *Thesidie* 30. Julii 1682. defensa his verbis: Quod à nullo Belgii Theologo Catholico doctrina ista tradita fuerit, existimamus: quòd non ab illo cui imponitur, certissimè scimus. Mirum equidem, si quis eam traditam unquam fuisse asseruerit; & præcipuè, si publicè, cur, ubi tanta fuerit testium multitudo, non allegat saltem duorum testimonia testium subscriptione, & aliis qua in iudicio fidem faciant munita. Quod si quispiam fecerit (quamvis numquam facturum credimus)

per

per sexaginta aut fortè plurium auditorum testimonia duorum testimoniorum falsitatem ostendemus. Protestationem meam repetii in *Compendio Theologia*, id est, *Thesibus hebdomadatim defensis ab anno 1672. usque ad 1684.* pag. 259. Eandem adhuc semel reiterare intendo in lecto mortis, si tamen fortassis contingeret, ut mors inopinata id non sineret, jam inde toti mundo declaro me nec doctrinam illam neque ullam illi in substantiâ æquivalentem, vitâ meâ durante, umquam tradidisse.

§. 2.

FIDELIS RELATOR nullum testem nominare potuit, qui asserat se ex me audivisse dictam doctrinam de sigillo.

EX §. anteriori clarum est doctrinam istam de sigillo, si ego istam protulerim, traditam fuisse in domesticâ aliquâ sive lectione sive disputatione: dicitur enim quod à Theologo aliquo fuerit mihi objectum: quod modus ille &c. Si in domesticâ lectione vel disputatione id factum sit, ergò presentibus, ut solet, centum circiter auditoribus: si ita est, cur non exprimitur nomen saltem unius qui doctrinam istam sese ex me audivisse testetur? Quare etiam non designatur dies vel mensis aut saltem annus quibus ita docuerim? Cur, inquam, saltem non unum illorum omnium exprimitur post tempus duorum aut 3. annorum ex quo hæc accusatio incepit, & ubi tanta per talem virum facta est inquisitio.

Sed MAXIMILIANUS SNEL S. T. B. inquit FIDELIS RELATOR, dixit in mensâ Collegii Hovii: Exim. D. HUYGENS docet, quod Confessarius ex solâ Confessione sciens peccatum &c. Notet hîc Lector: istud non esse testimonium MAXIMILIANI SNEL verum ipsiusmet RELATORIS FIDELIS qui in suum favorem testatur. MAXIMILIANUM SNEL istud dixisse: verum non constat quod MAXIMILIANUS SNEL istud dixerit, quandoquidem per ipsius MAXIMILIANI SNEL testimonium, contrarium toti mundo declaretur; & quamvis MAXIMILIANUS SNEL dixisset illa omnia (ut vult FIDELIS RELATOR) quid inde probaretur? Cum exercitiis nostris Domesticis in quibus ista contigisse debuissent usque ad tempus inchoatæ accusationis numquam se interfuisse, propria manus suscriptione, ipse de seipso subsequenti testimonio testetur.

CVm Erud. D. MARCELIS in quodam scripto quod ita incipit. *Facultas S. Lovaniensis &c. sub littera A dicat sequentia:*

MAXIMILIANUS SNEL S. T. B. dixit in mensâ Collegii Hovii: Exim. D. HUYGENS docet: quod Confessarius ex sola confessione sciens peccatum alicujus occultum carnis, non solum non posset dare Testimonium ad Pastoratum v.g. Begginafi, sed etiam deberet positivè impedire, ne ad dictum Pastoratum promoveretur, ne mitteret lupum inter oves. Objicebatur quomodo Ex. Dominus hoc posset facere sine fractione sigilli, Resp. Eximius: conveniens modus foret, si Confessarius Episcopo scriberet quod talis N. N. ad dictum Pastoratum esset inidoneus, quod non deberet illum ad Pastoratum promovere, Confessarius autem nomen suum non signaret, tunc Theologus assumpsit quod modus ille esset inefficax; quia Episcopa anonyma Episcopus non potest dare fidem, imo nequidem Libellis anonymis impressis, & sic inimici & concurrentes possent de uno quoque viro probò talia scribere. Eximius reposuit, quod Episcopus majorem interim curam adhiberet.

Ego infra scriptus affirmo ac declaro; quod numquam in mensâ supra dicti Collegii Hovii, nec ullibi asseruerim vel testatus fuerim prædictam doctrinam esse doctrinam Eximii Domini HUYGENS, imo hoc non potuerim asserere vel testari, cum tunc non fuerim in Schola vel exercitiis, quando Ex. D. HUYGENS casum illum dicitur docuisse: tunc enim habita-

bam in Collegio Malderi, & toto tempore quo in hoc habitavi nullam lectionem aut exerciti-
am. Ex. D. HUYGENS in Pontificio frequentavi, paratus idem affirmare & deponere ubi-
cumque requisitus fuero. Dabam Bruxellis hac 20. Decembris 1684. signatum erat
MAXIMILIANUS SNEL S. T. B.

§. 3.

FIDELIS RELATOR pro testimonio contra memetipsum acquirendo
perperam me remittit ad alios.

Potesse D. HUYGENS, inquit FIDELIS RELATOR, levare testimonia coram
Facultate Sacra audita, si non sciretur intentioni sua esse contraria: ideoque eorum inspectio
mihi post varias expostulationes haecenus non conceditur. Respondeo quod, me instanter pe-
tente, Facultas Theologica voluerit ut FIDELIS RELATOR adduceret testes, quos
septem numero dicebat apud se testatos esse, quod ego praedictam doctrinam tradiderim,
petebam id non semel, ea conditione, ut, si quis istud de me testaretur, reliqui omnes audi-
tores per me rogandi, unius testimonium falsum, contrariis apud Facultatem testimoniis,
eliderent. Verum, cum Facultas Sacra nullus ex mea parte audiendum censuerit, vel ex
hoc colligat Lector quod nullus contra me testatus fuerit istud, quod praetendit RELA-
TOR FIDELIS. Praeterea aliunde mihi constat quod nullus istorum omnium, qui contra
me adducti sunt, asseruerit quod ego doctrinam, ante dicto casu comprehensam, umquam
tradiderim. Sunt enim illi ipsi: qui a FIDELI RELATORE insigni stratagemate quod
§. sequenti ipsorummet testimoniis propalabimus, fuere circumventi.

Minus probat FIDELIS RELATOR remittendo me ad N. D. B. libelli sui Approba-
orem, quem dicit Illust. D. Internuncio, a me prius interpellato, transcripserit nomina
eorum qui adversus me testati fuerunt; & addit FIDELIS RELATOR, habita eorum
communicatione, HUYGENS nesciens replicare tacuit. Fateor Illust. D. Internuncium a me
fuisse interpellatum per epistolam quam hic adjungo.

Quam Illust. V. D. mihi offerre dignata est operam, quamque pro summa sua humani-
tate non semel praestitit, hanc modò enixè imploratum venio.

Edidit N. D. B. adversus N. N. quemdam libellum cui titulus N. D. B. Duplica, &c.
Notat in hoc libello unum aliquem prava doctrina circa fractionem Sigilli Confes-
sionis, ut videre est in schedula adjuncta; verum quidem est quod me nominatim non
exprimat doctrina illius esse Authorem, sed dicta sua & rem totam ita componit, ut
me notari, nullo negotio quivis percipiat, imo eum ipsum me esse cuiusdam retulit; huic
accedit quod edito hoc libello N. D. B. non semel ab alumnis nostris sciscitatus fuerit;
num doctrinam illam a me tradi audissent: ut ut sit, doctrinam illam aequè detestor, ac Epi-
stolam illam mihi pari calumniâ impactam, qua S. Sedi tam erat injuriosa, & me coegit
Illust. V. D. & scripto & verbo interpellare. Hoc itaque obnixè rogo Illust. D. V. ut pro ea,
quâ valet autoritate, cogatur praefatus N. D. B. declarare quod me doctrina illius authorem
facere nolit; sin verò doctrinam illam a me tradi, aut traditam fuisse existimet, unius ut mi-
nimum, alteriusvè testimonio, scripto scilicet, cum expressione ubi & quando id docue-
rim, probare sataget: quod si facere, quamquam me nunquam tradidisse probè mihi constem,
unquam potuerit; non desicient mihi 60. & plures auditores qui unius testimonium elidant:
Equidem, si praefato N. D. B. sat probatum est, ejusmodi a me traditam esse doctrinam,
cur nomen meum non exprimit; cur & coram Facultate Theologica, aut Iudice legitimo ad-
versus

versus me non agit; nisi forte quia faciliorem, securioremq; conset accusationem apud vulgus,
& sicut fert rumor, in Hispania, ubi ego, neque testes in meam purgationem adducendi,
possumus audiri. Hanc opem si rursus adferre dignatus fuerit, me tot aliis titulis sibi ob-
strictum, denuo obligabit, ut sim

Illust. D. V.

Humillimus Famulus

Lovaniï 15. Julii 1682.

G. HUYGENS.

Itaque libentissimè agnosco Illust. D. Internuncium per hanc epistolam à me fuisse in-
terpellatum: addo, quod Illustr. receptà hâc meâ epistolâ, Lovanium venire dignatus
sit, ut officia sua, prout rogatus erat, interponeret. Verùm nego & pernego, quod vel unum
testem N. D. B. mihi nominaverit.

§. 4.

*Frustrâ RELATOR FIDELIS remittit me ad quosdam alios ut ex illis discam
quid contrâ me testati fuerint.*

Primò, inquit *FIDELIS RELATOR*, interrogandus videtur N. STAES S.T.B.
I. An verum sit quod fuerit in Collegio Hovii, dum N. BUUCKX scripsit, aliis
dicantibus, superius mentionatam esse doctrinam Exim. D. HUYGENS; saltem
in substantia.

2. An ipse & alii non dixerint, quod parati sint sub juramento testari illam esse do-
ctrinam sui Præsidis.

3. Interrogari potest, quinam sint alii, qui idem cum ipso declararunt in Collegio
Hovii, vel alibi. Deinde quid Senior ille dixerit & quid STAES responderit.

II. Testis interrogari potest N. BISSCHOP, quia dicitur ille replicasse, & tunc
alii interrogentur, prout videbitur.

Quis hæc legens sub specioso titulo *Relationis Fidelis*, non existimet quod omnes isti
Testes ad quos tam confidenter provocat *RELATOR FIDELIS*, ejus Relationi sint suffraga-
turi? Quis non opinetur quod omnes isti contrâ Præsidem suum sint deposituri? Quis non
ducat Religionem de veritate Relationis vel dubitare, maximè ubi in *Fideli* istâ *Relatione*
p. 37. legerit hæc: *Præses Hovii, id est, RELATOR FIDELIS & ELOQUENTIAE PRO-
FESSOR illos (Theologos Collegii Pontificii) ad se venire curavit animo sciendi veritatem;*
& plures comparuerunt, & in præsentia sua prædictam doctrinam scripserunt, & declararunt esse
sui Præsidis Pontificii, quos conatus fuit melius docere. Hæc verissima esse affirmat prædictus Præ-
ses Hovii paratus juramento confirmare, item quod non dicat hæc animo calumniandi. Quæ hic
de juramento dicit, quis ferat? Obstupesco totus dum hæc perpendo, & mecum indu-
biè obstupescet Lector, ubi subjuncta Testimonia perlegerit.

Vis & auditis iis quæ PETRVS MARCELIS Præses Collegii Hovii Lovaniï, in
quodam suo scripto seu Libello impresso, mendaciter & calumniosè objicit Exim. Domino
GUMMARO HUYGENS Collegii Pontificii ibidem Præsidi, infra scripti quatuor
Theologi (aliis tribus absentibus) è numero illorum septem, qui apud MARCELIS fuerunt
& in suo præfato Libello ab ipso ad testandum de rei veritate sunt requisiti, dictam requisitionem
acceptant & respondent.

II. Verum esse imprimis Theologos illos ad fuisse eidem MARCELIS anno 1681. 2. Junii.

Verùm insuper esse, quod ibidem scriptus sit casus de quo in præfato Libello PETRI MARCELIS
ad litteram A qui est hic qui sequitur.

Confessarius ex sola confessione sciens peccatum alicujus occultum carnis, non solum non posset
dare ipsi testimonium ad Pastoratum v. g. Beginasii, sed etiam deberet positive impedire ne ad
dictum

dictum Pastoratum promoveretur, ne mitteret lupum inter oves. Objicebatur, quomodo Ex. D. hoc posset facere sine fractione sigilli? Resp. Eximius: conveniens modus foret, si Confessarius Episcopo scriberet, quod talis N. N. ad dictum Pastoratum esset inidoneus, quod non deberet illum ad Pastoratum promovere; Confessarius autem nomen suum non signaret. Tunc Theologus assumpsit, quod modus ille esset inefficax, quia Epistola anonyma Episcopus non potest dare fidem, imò nequidem Libellis anonymis impressis & sic inimici & concurrentes possent de unoquoque viro, probo talia scribere. Eximius reposuit: quod Episcopus majorem interim curam adhiberet.

III. Dictavit casum illum Antonius de Bisschop tunc temporis Theologus plusquam quatuor annorum qui solus inter omnes dubitabat (apud reliquos sex erat prorsus inauditum) an talis casus à quatuor circiter annis (quo tempore erat Theologus quinque circiter mensium) non fuisset propositus in domesticis exercitiis & in illum circiter modum resolutus.

IV. Procul ergò absuit, quod dictus A. De Bisschop voluisset testari prafatum casum fuisse sic resolutum ab Ex. D. HVYGENS, pro ut ibi expressus est vel in substantia, cum etiam illic à dicto Bisschop fuerit assertum, quod casus ille videretur propositus fuisse à quatuor circiter annis, quo tempore, ut modo dictum, & quod est bene notandum, Theologus tantum esset quinque circiter mensium.

V. Quin imò ibidem expressè dixit: quod tantum de illa resolutione prafati casus dubitaret & aliquid confusi haberet in memoria.

VI. Magis procul absuit à reliquis sex quod declararent illam esse doctrinam Ex. D. HVYGENS, cum è contrario expressè illi declararent se nihil prorsus scire de illo casu.

VII. Falsissimum igitur est & intolerabili calumnià effictum, quod vel unus eorum Theologorum paratus fuerit sub juramento attestari, illam esse doctrinam sui Præsidis.

VIII. Contra verissimum est, casum illum non esse scriptum ut serviret pro Testimonio contra Ex. D. HVYGENS, nec etiam illà intentione, ut scripto haberetur major fides quam nudè narrato, sed prorsus eà & unicà intentione scriptus est ut facilius conciperetur idea dicti casus, quem MARCELIS dicebat pra longitudine continuo fugere memoriam, cum tamen (ut aiebat) casum illum non alia intentione exprimi peteret, quam ut exactius & cum omnibus suis circumstantiis Eximio Domino HVYGENS proponeret.

IX. Quod D. MARCELIS ait in suo Libello: Secundis testis interrogare potest N. BISSCHOP, quia ille dicitur replicasse: Falsissimum est illud, cum, ut ante dictum est, dictus Bisschop tunc temporis (quo casus ille fuisset habitus) non esset nisi quinque circiter mensium Theologus, adeoque non Baccalaureus (qui in domesticis exercitiis soli replicare solent) & incapax nedum ad oppugnandum talem casum, sed etiam ad intelligendum.

X. Quæritur maxime in Libello prafato Testimonium Staes S. T. B. F.

Requisitus ille, Respondet: Prorsus falsum esse & effictum illam reprehensionem (de qua MARCELIS) sibi factam esse ab N. WITTEN tunc temporis Pontificii Seniore:

XI. Item adhuc magis effictum esse, illum respondiisse sequentia, ut pretendit MARCELIS, vos videte ne contra conscientiam aliter dicatis, ut placeatis Præsidi. Unde manifestissimè calumnia reus erit MARCELIS nisi producat saltem aliquem, qui dicat hoc STAES dixisse.

XII. Iubet deinde quæri Erud. D. MARCELIS à dicto STAES S. T. B. F. an ipse & alii non dixerint quod parati sint sub juramento testari illam esse doctrinam sui Præsidis. Respondet denuò dictus STAES: & illud prorsus falsum esse, imò se dixisse quod ignoraret casum sapius mentionatum. Quod amplius, in egressu, cum ceteris, PETRO MARCELIS indicavit, & protestatus est, nullatenus se super illo casu testem esse, imò illum se ignorare.

XIII. Similiter PETRUS VAN WAESBERGHE (qui & ipse fuit unus è septem) testatur prorsus esse falsum, se dixisse quod paratus fuerit sub juramento testari, doctrinam dicto casu comprehensam esse sui Præsidis: imò addit se insuper dixisse PETRO MARCELIS: sibi ignotum esse dictum casum; item quod nec potuerit scire, quandoquidem BISSCHOP retulerit casum contigisse eo tempore, quo dictus WAESBERGHE necdum esset Theologus.

XIV. Nominatur item in eodem libello, N. BUYCX, tamquam ille, qui priorem casum prafatum scripsit;

scripsit; fatetur ille casum illum aut similem à se scriptum esse apud MARCELIS, idque dictante BISSCHOP; diffitetur tamen illum vel ab ipso eo sine esse scriptum, vel ab alio dictatum, ut testimonii loco foret contra Eximium D. HUYGENS, imò dicit non alià occasione esse scriptum, quàm ut ille casus plenius examinaretur & consideraretur, dicente MARCELIS, quod non tam facile possit concipere casum, nisi scriberetur dictus casus.

XV. Meminit deinde dictus BUYCX, nullatenus ibidem mentionem fuisse factam de testando, illum casum esse D. HUYGENS, imò dicit se intimasse PETRO MARCELIS, ante suum tempus id debuisse contigisse. Testatur denique se cum reliquis unanimiter in egressu protestatum esse, nullo modo velle ut dictum scriptum in testimonium adhiberetur quod & D. MARCELIS sanctissime promisit.

XVI. Quæ hic communiter referuntur, nomine omnium, ex communi historia istius notitia testamur communiter, quæ verò particulari quorundam nomine referuntur, singuli respectivè testamur & idque in trium aliorum propter distantiam loci absentia, sed qui nec ad testandum in præfato libro sunt nominatim requisiti. Quibus subscribimus & testamur. Dabamus propriâ manu. 13. Dec. 1684.

G. STAES.

A. DE BISSCHOP.

CAROLUS VAN WAESBERGHE.

JOANNES BUYCX.

ANIMADVERSIONES

SURER ILLO QUATUOR THEOLOGORUM TESTIMONIO.

PRIMA ANIMADVERSIO.

EX iis, quæ quatuor Theologi in ante allegato testimonio nominatim expressi declarant n. 3. videre licet quod inter septem ad Collegium FIDELIS RELATORIS invitatos, unicus fuerit, qui ad summum dubitaret de doctrina, ut vult FIDELIS RELATOR per me tradita. Reliquis enim sex doctrina ista erat prorsus inaudita. Numquid ergò potius credendum fuerat tanto testium numero, quam uni? Potissimum, cum ex hujus unius relatione constet.

1. Quòd ad summum dubitaverit, an doctrina ista fuisset à me tradita.
2. Quòd quæstio fuerit de doctrina quæ tunc debuisset fuisse tradita à quatuor annis.
3. Quòd oportuisset, ut à tanto tempore unus ille doctrinam istam percepisset, & memoriâ retinisset, etsi solummodò esset Theologus quinque circiter mensium.
4. Quòd, ut numero sequenti usque ad quintum subjungitur, unus ille, id est, ANTONIUS DE BISSCHOP, numquam voluerit aut potuerit testari me doctrinam illam vel in substantia tradidisse.

SECUNDA ANIMADVERSIO.

Quæ numero 6. & 7. in testimonio habentur, probant omninò falsum esse quod FIDELIS ille RELATOR habet pag. 34. sui libelli ubi 2. interrogandum dicit: *An isti Theologi non dixerint, quod PARATI SINT SVB IVRAMENTO ATTESTARI ILLAM ESSE DOCTRINAM SVI PRÆSIDIS;* illà enim interrogatione significat, quod Theologi sæpiùs dicti parati fuerint testari illam esse doctrinam sui Præsidis: cum tamen in testimonio illorum n. 6. afferatur, quod sex istorum Theologorum declaraverint se nihil prorsus scire de illo casu five doctrina & n. 7. falsissimum esse & intolerabili calumniâ effectum: quod vel unus illorum Theologorum paratus fuerit sub juramento attestari illam esse doctrinam sui Præsidis.

TERTIA ANIMADVERSIO.

EX iis, quæ n. 8. iidem Theologi testantur, patet: ipsos insigni fraude à RELATORE FIDELI fuisse circumventos, dum astutè extorsit ut unus illorum diceret, alius scriberet casum, de quo quærebatur, fraudulenter asserens, non alià intentione sese istud

istud petere, quam ut mihi illum proponeret, cum tamen, ut eventus docuit, voluerit toti mundo persuadere casum istum, sive doctrinam esse à me traditam, idque probatum esse testimonio septem Theologorum, eosque paratos fuisse *juramento* testimonium suum confirmare, cum tamen ne vel unus eorum voluerit, aut potuerit istud testari, multò minis *juramento* confirmare.

Videat nunc Lector quâ fide, quo artificio per Belgium & Hispaniam spargatur; quod DD. Lovanienses (nam quod de uno fingitur, etiam ad alios extenditur) doceant licitum esse Pœnitentis peccata, ex sola Confessione nota, sine illius consensu aliis revelare.

QVARTA ANIMADVERSI O.

U Nicam circumstantiam traditionis illius doctrinæ expressit *RELATOR FIDELIS* non enim diem, mensem vel annum expresserat, non etiam an in lectione aliquâ domesticâ, an in disputatione domesticâ contigisset: non etiam quis illo tempore doctrinam istam sive in disputatione, sive in lectione sustinuerit: nam sub finem illius uci quidam replicant, ita & unus doctrinam explicatam veluti Thefism defendit. Sed solummodò dicit, quod ANTONIUS DE BISSCHOP replicasse dicatur. Hanc unicam circumstantiam *RELATOR FIDELIS* expressit, verum nec unam illam subsistere ex relatis n. 9. dicti testimonii liquet.

QVINTA ANIMADVERSI O.

EX iis, quæ habentur n. 10. 11. 12. videre est, quod *RELATOR FIDELIS* tria falsò asserat de N. STAES S. T. B. F.

Quæ habentur n. 13. 14. & 15. manifestè ostendunt, quod *FIDELIS RELATOR* toti mundo persuadendo, sibi dictorum Theologorum testimonio probatum esse, quod ego doctrinam, de qua quæstio, tradiderim, non minus mundum jam decipiat quam ante deceperit istos Theologos: quia sicut his falsò persuasit, quod tantum vellet, ut unus illorum dictaret casum mihi proponendum, ita nunc falsò conatur persuadere toti mundo, quod casus ab uno istorum Theologorum dictatus, ut mihi proponeretur reverà sit testimonium dictorum Theologorum.

CONCLUSIO SECUNDA.

In quatuor aliis factis referendis non minus infidelis est *FIDELIS RELATOR*.

§. I.

Ostenditur id circà illud quod objicit ex quibusdam dictatis.

REliqua facta in quibus nos culpat *FIDELIS RELATOR* possemus velut omninò parerga, & ad rem non pertinentia silentio præterire: sed juvat ipsius in istis etiam referendis infidelitatem paucis ostendere. Ex Dictatis N. N. vel HUYGENS, ut ait, ponit hunc casum: *ponatur ex. gr. quod Confessorius, Pœnitentem, quem ex sola Confessione novit sceleratum, possit ad Episcopatum, vel Pastoratam assumere & efficaciter: tum enim videtur posse & debere illum præterire, posito semper quod id fieri possit sine fractione sigilli.*

De doctrina hujus casus non est hic agendi locus quemadmodum nec inquirendi: An eam doctrinam tenuerit S. Thomas, S. Bonaventura, Scotus, Antoninus, &c. de quibus videre licet illos ipsos Authores. Item Morinum l. 2. c. 16. §. 6. & Sanchez l. 3. de Conf. Claud. disp. 16. n. 2. sufficit namq; quod dictata è quibus doctrina ista citatur non sint mea: quod *FIDELIEM RELATOREM* latere non potest, quia jam toties voce & scripto dixi non esse mea dictata dixit etiam ipsemet *FIDELIS RELATOR* coram septem illis Theologis de quibus anteriori Conclusionem actum est, qui proculdubio idem tum dixerunt, cum inter Theologos istius temporis res illa esset notissima. Quà ergò iterum fide

FIDE

FIDELIS ille RELATOR per suum disjunctum exprimit se dubitare, an dictata illa sint mea? Cum à tam longo tempore certissimò ipsi constiterit non esse mea.

§. 2.

Ostenditur idem circa pecunias ad censum annum applicatas.

Objicit insuper pag. 22. & 23. quod nummi quidam consignati in Secretaria Vniuersitatis clam à me sint recepti & applicati in Geldria inuitis Magistris sacelli in Vlamingh-straet. adeo ut velim nolim maneam iuxta ipsum isti sacello cautionarius, quam rectè hæc omnia paucis accipe: res ita se habet: Administrator foundationis de qua sermo, vi testamenti est amplissimus D. Geiselen Geldriæ Consiliarius. Hic filium suum misit Lovanium ut reciperet dictas pecunias, quas apud Secretarium Vniuersitatis iusseram consignari ne Collegium Pontificium denuò intraret in obligationem solvendi canonem pro anno, qui jamjam inchoandus erat. Porrò dictus filius D. Geiselen domi Secretarii pecunias recepit, eas, numerante Collegii Pontificii Procuratore; receptas Ruremundam asportavit, atque illic ad censum applicuit. Ex quibus evidens est, quòd, si filius D. Geiselen aliquando voluntatem habuerit pecunias illas ad censum applicandi tum penes FIDELIEM RELATOREM, tum penes Magistros sacelli in Vlaminck-straet, voluntatem istam postmodum mutaverit. Si quispiam mutationis illius rationes ex ipso velit inquirere, arbitror quòd apertè illas proferet, allegabitque justissimas; meritò tamen additurus, quòd licet ratio deficeret, sufficeret pro ratione sola sua voluntas, utpote qui nullam habuerit obligationem pecunias istas hic Lovanii applicandi. Judicet ex his æquus Lector, an in toto hoc negotio aliquid à me commissum sit, in quo à FIDELI RELATORE meritò culpari possim, & an prudenter contrà me librata sint illa ipsius verba: *quo spiritum talem imprudentiam sub correctione, ipse fecerit, iudex sit alius.*

§. 3.

Idem ostenditur circa illud quòd obiicit de Parochiâ à Theologis non frequentatâ.

EN aliud specimen FIDELITATIS nostri RELATORIS. Objicit pag. 41 item pag. 45. & sequentibus; quòd Theologos mihi commissos non cogam ad frequentationem Parochiæ. Ut videatur quam justè: notandum quòd FIDELIS RELATOR magnâ animositate aliquando prætenderit, *Quòd Præses Collegii Pontificii deberet jubere cantari Vesperas in suo Collegio horâ primâ, ut Theologi horâ secundâ possent frequentare suum Catechismum;* quòd ut persuaderet efficacius, addidit se jure Divino esse Pastorem S. Michaëlis. Quòd Conciones attinet, binæ fuerunt super eis contentiones, prima: occasione cujus iussit Illustrissimus Dominus Archiepiscopus, ut Concio fieret horâ oportuna qualis nulla est nisi à 7. usque ad 8.

Deindè iussit ut continuaretur, quæ ab annis aliquot usitata erat, brevis post Laudes vespertinas Exhortatio; idque ut commodius alterutri istarum Concionum interesse possent Theologi. Sed quis nunc relinquatur querelæ locus, cum nec hodiernâ die concio fiat horâ septimâ, nec brevis post laudes habeatur exhortatio.

Secunda contentio fuit quòd Pastor S. Michaëlis idem ille nimirum, qui nunc FIDELIS RELATOR, prætenderet Theologos Pontificii æquè debere frequentare Parochiam ac Cives. Cui responsum est quòd Theologi Pontificii non essent quidem totaliter eximendi ab obligatione frequentandi Parochiam, quòdque conveniret indubiè, ut illi suo exemplo civibus præirent; quòd etiam ab illis factum esse plures testari possunt: verum negatum est, quòd æquè ac Cives Parochiam frequentare tenerentur; tum quòd diebus feriatis frequentent tot lectiones publicas Theologiæ, & tot domesticas; tum etiam quòd singulis Dominicis & Festis in suo Collegio audiant duo Sacra: unum privatum, al-

verum Solemne. Vesperas insuper & Completorium, unam Concionem manè & alteram post meridiem, quibus omnibus addebatur: cur à paritate rationis Pastor S. Michaëlis non prætendit quod Philosophi ac Humanistæ æquè ac Cives debeant frequentare Parochiam. Certè ad horum excusationem non poterunt adferri rationes, quin illis prægnantiores adferri possint ad justificationem Theologorum, quas verisimiliter præ oculis habuerant Majores nostri ex Concilio Trid. reduces, & de illius mente optimè instructi, & tamen circà antiquam illam & laudabilem consuetudinem, ut Officia Divina in Collegiis peragerentur nihil immutaverunt. Quod verò adjicit *FIDELIS RELATOR* dictos Theologos cogi ad matutinam & vespertinam Meditationem, usque ad eò intento ejus non suffragatur, ut potius è contrario hinc pateat hujus Collegii Theologis non minùs abundè suppetere exercitia quibus accendatur voluntas, quàm alia quibus instruat intellectus.

§. 4.

Ejus infidelitas etiam ostenditur circà illud quod refert de MAROLLIS.

Restat ut expediamus illud negotium quod circà *Marollas* nobis facebat *FIDELIS RELATOR*. *Marolla* vulgò vocantur filix quædam plerumque ad eò pauperes, ut propterea non facillè admittendæ forent ad emittendum solemne vorum paupertatis; quas nihilominùs amor Crucis, desideriumque primitivos Christianos imitandi in unum congregavit. De his loquitur *FIDELIS RELATOR* dum conqueritur pag. 47. quod earum Confessionem annuam excipiam, absque eo quod vel ab ipso vel à moderno Pastore auctoritatem ad hoc acceperim. Ad hæc respondeo mihi opus non esse Domini Pastoris auctoritatem, ut prædictarum Filiarum annuas etiam Confessiones excipiam: Si quidem auctoritatem illam accepi ab Amplissimo Domino Coriache Illustrissimi Domini Archiepiscopi Mechliniensis nuper Vicario Generali, & quidem ad aliorum exclusionem: Quod cum *FIDELEM RELATOREM* minimè lateat, mirum sanè est & *FIDELI RELATORE* prorsùs indignum, quod tam frivolâ objectione nos impetat. Ex his colligat unusquisque quàm falsò & *infidelitè* in omnibus factis nobis imponat *FIDELIS RELATOR*, qui licet vera narraret (quod tamen longissimè abest) potius super illis aut saltem plerisque illorum nos coram competenti Judice convenire debuisset, quàm impertinentes ejusmodi nugas in vulgus spargere.

EPILOGUS

Exprimitur harum Thesium & Appendicis occasio, & compendiosè referuntur qua in illis dicta sunt.

EDideram anno 1674. librum, cui titulus Methodus remittendi & retinendi peccata, in quo alicubi significavi: in Confessario, ut spositâ omni necessitate, Pœnitentem licitè absolvat, requiri certitudinem Moralem de bonâ dispositione Pœnitentis. Hanc doctrinam à tribus hinc annis (id est postquam jam octo annis, esset evulgata) multis in vestivis publicè hinc Lovanii traducere cepit Vir quidam primâ vice, qua incepit profiteri Eloquentiam, an cum aliqua Eloquentia, nil mea refert, uti etiam non, quid Virum istum tum demum ad hæc impulerit, quandoquidem toties ante ut hæc diceret occasionem habuerit. Fuit enim Pastor, istius quidem genii, ut in Concionibus non facillè omitteret quidquam eorum, quæ Clero & populo significata volebat. Benè hæc rursus omnia, an malè, jam non examino.

Idem ille anno 1682. mirabili astutia circumvenit quosdam Collegii Pontificii Theologos, septem numero, quos interventu cujusdam sui alumni in tempus postmeridianum invitatos, invitatore non comparente, ipsemet recepit, & ut in talibus sit, tractavit. Deinde quæstionem movit de sigillo Confessionis, atque insigni artificio Theologis istis persuasit ut doctrina, de qua quæstio instituta scriberetur, quo posset eam mihi proponere, ut ex me sciret, quid ego illa sentirem, omnibus sanctissimè promittens sese scripto illo nunquam usurum veluti testi-

monio

monio adversus me : prout reverà nullo colore uti poterat , maxime non veluti testimonio septem testium , quia sex illorum protestati sunt se nihil scire de isto casu sive doctrina ; unicus erat qui ad summum dubitabat ; nec mirum , cum doctrina illa debuisset fuisse tradita quatuor annis ante illud tempus . Nec unus ille quod scriptum erat signavit : nam solummodò dictaverat ne nimia casus sive doctrinæ prolixitas , quemadmodum Vir ante dictus aiebat , memori à excideret . Non enim fidebat memoriæ suæ pro tempore tantillo , & tamen fidebat pro toto tempore quatuor annorum memoriæ unius Theologiæ Studiosi in iis , de quibus ad summum dubitabat an audivisset tunc , quando erat Theologus quinque circiter mensium .

Occasione istius scripti spargebatur Lovanii : septem Collegii Pontificii Theologos testatos fuisse : quod ego doctrinam in illo scripto expressam tradiderim . Hinc ulterius per Belgium & verosimiliter etiam in Hispaniam defert rumor , quod Doctores quidam Lovanienses licitum censeant ; ut Confessarius sine Pœnitentis consensu revelet ejus peccata .

His omnibus Vir ille necdum contentus à septimanis aliquot evulgavit libellum quem FIDBLEM RELATIONEM vocare non veretur , in quo primùm congerit invectivas aliquot in doctrinam ante dictam de Certitudine Morali : deindè , ut non solum doctrinam meam sed etiam personam invadat , facta aliqua mihi imputat , & unum præ reliquis toti mundo persuadere conatur ; nimirum quod in antedicto stratagemate nihil fallaciter , sed omnia sincerè egerit , quodque ego doctrinam , de qua quæstio fuerat , verè tradiderim .

Ut calumniam illam circa doctrinam de sigillo Confessionis in dubium revocare , non audeas , ipse & Sacerdos & Collegii Hoyii Præses in dicto suo libello ponit sequentia : " Præses Hoyii , illos (septem Collegii Pontificii alumnos) ad se venire curavit animo sciendi veritatem , & plures comparuerunt , & in præsentia sua prædictam doctrinam scripserunt , & declararunt , esse sui Præsidis Pontificii , quos conatus fuit melius docere . Hæc verissima esse affirmat , prædictus Præses Collegii Hoyii , paratus juramento confirmare : item quod non dicat hæc , animo calumniandi . , ,

Hæc sunt Thesium nostrarum & Appendicis occasio , ut nimirum doctrinam nostram de certitudine Morali ab invectivis & Censuris , & personam nostram à calumniis , præcipuè de doctrina circa Sigillum Confessionis , liberemus . Nam Theses nostras in defensionem doctrinæ , Appendicem verò in defensionem personæ posuimus .

Etenim postquam t. Thesium Conclusionem posuimus valorem Sacramenti Pœnitentiæ non pendere à Confessarii persuasionem de dispositione Pœnitentis ; ostendimus Conclus. 2. ut Confessarius Pœnitentem licitè absolvat extrà necessitatem non sufficere quodlibet dubium Confessarii de Pœnitentis dispositione , cum aliàs sine necessitate licitè absolveret dubiè dispositos quoscumque , quos licitè absolvit imminente morte .

In 3. Concl. diximus : ut Confessarius sine necessitate licitè absolvat Pœnitentes non sufficere quod ipsi sit minùs probabile , aut æquè probabile esse dispositos ac indispositos , eo quod impossibile sit ; ut confessarius tales judicet esse dispositos .

Per 4. Conclus. probavimus : quod Confessarius non semper possit de suo Pœnitente sine temeritate judicare eum probabiliter esse ad Absolutionem indispositum : hinc confectarium esse : Confessario posse esse plusquam probabile quod sit dispositus : ex hoc verò ulterius sequi ; ut Confessarius Pœnitentem , seposità omni necessitate , absolvat , non sufficere , ut Confessario sit probabilius quod Pœnitens sit dispositus : cum enim plusquam probabile sit magis tutum , quàm probabilius (hoc enim est absolutè incertum , illud verò aliquo modo certum) plusquam probabile , seposità necessitate , eligendum præ probabiliori , juxta has regulas : *In dubio via tutior est eligenda . Tene certum , dimitte incertum .* Idem confirmatur ex periculo invalidæ Absolutionis imminente quando absolvis probabilius , adeoque dubiè tantum dispositum . Probatur item ex eo quod damnata sit hæc sententia " Non est illicitum in Sacramenti conferendis sequi *opinionem probabilem* de valore Sacramenti , relicta tutiore nisi &c .

Ex 5. Concl. evidens est : ut Confessarius licitè absolvat Pœnitentis non debere de illorum dispositione habere certitudinem Metaphysicam , Physicam , aut Moralem tantam , quanta haberi potest in historiis humanis , neque tantam ut est illa quæ haberi potest de propria dispositione .

In 6. Conclus. ostensum est: quod Confessarius possit & debeat habere aliquam speciem certitudinis moralis: potest enim Confessario esse plusquam probabile quod Pœnitens suus sit rectè dispositus: istud etiam, sepositâ necessitate, oportet sive debet esse: sed plusquam probabile, est certum aliqua specie Certitudinis Moralis: Ergò &c.

Ex 7. Concl. patet: quod non possimus prudenter aliquid judicare verum, nisi istud sit nobis plusquam probabile: cum omne probabile adeoque etiam probabilius noscatur sibi habere conjunctum morale periculum falsi: adeoque imprudenter judicari istud esse verum: imprudentius verò, præcipuè in rebus magnis, agi secundùm id quod solum est probabilius licitum; ubi nimirum oppositum certò licet, Hinc judicium prudens debere esse moraliter certum, adeoque malè nos culpari ab illis, qui in locum Moralis Certitudinis in hac materia substituunt Judicium prudens. Quod verò Concil. & Patres vigentibus Canonibus pœnitentialibus, non tam sæpè, ac nos hodie, locuti fuerint de Certitudine Morali mirum non esse, cum ritè expletâ pœnitentiâ Canonum, sat certò constaret de Pœnitentis dispositione.

Concl. 8. probavimus: quod Confessarius dum adest justa necessitas, licitè absolvat Pœnitentes dubiè dispositos: justam verò necessitatem tum esse, quando inter signa pœnitentiæ & ipsam necessitatem est quædam proportio; ita ut in dubiè dispositis quantò minor est absolvendi necessitas, tantò majora pœnitentiæ signa requirantur; & quòd necessitas est major, eo minora pœnitentiæ signa sufficiant: eamque necessitatem posse locum habere imprimis ex parte ipsius Pœnitentis; deinde quandoque ex parte Confessarii, & nonnumquam ex parte Loci & Temporis: sed cavendum esse ne ista necessitas nimium extendatur.

Concl. 9. Exhibuimus, quæ Illust. D. Internuntius voce & scripto de Authore Methodi testari dignatus est.

Ex Appendice denique patet, quod Adversarius noster circà facta, quæ mihi adscribit & potissimum circà illud, quo toti mundo persuadere conatur, me tradidisse doctrinam de Sigillo, Conclusionem primâ Appendicis expressam, patet, inquam, inde Adversarium nil minus meritum esse quàm titulum FIDELIS RELATORIS: nec minori falsitate libellum ejus vocari FIDELIEM RELATIONEM, quàm sit falsitas illa, quâ mihi adscribit doctrinam antedictam de Sigillo Confessionis, & alia quædam quæ in libello isto facta commemorat. Jam tum concluderem, nisi justa indignatio cogeret rursus detestari horrenda illa RELATORIS FIDELIS verba "Præses Hovii illos (Collegii Pontificii Theologos) ad se venire curavit animo, sciendi veritatem, & plures comparuerunt & in præsentia sua prædictam doctrinam scripserunt & declaraverunt esse sui Præsidis Pontificii, quos conatus fuit melius docere. Hæc verissima esse affirmat prædictus Præses Collegii Hovii, paratus juramento confirmare: item quod non dicat hæc animo calumniandi."

Hæc accepta prout debent, & prout sonant, dico ego falsissima esse & nullatenus posse sine perjurio, juramento confirmari: quandoquidem ex testimonio Theologorum ante allegato constet: quod ab unico solum dubitante & quidem reliquis sex nihil prorsus de casu scientibus, ille fuerit dictatus, à nullo subscriptus, omnibus inter hæc protestantibus, quod istud testari non vellent. Præterea cur RELATOR FIDELIS si tale testimonium habeat istud non producit in suo libello, potius quàm illa testimonia quibus ipsemet in suum favorem testatur, ut fucum faciat, corrodat. Denique si tale testimonium reverà habeat, saltem jam illud proferat, nec opus erit, ut pergat alia quærere, aut ut pergat pro testimonio contra me acquirendo, me nunc ad Facultatem, nunc ad N. D. B. libelli sui Approbatorem, nunc ad Theologos per ambages & fallacias mittere, & circumducere.

P E R T I N E N S.

P Arabolicum illud, Diabolus non solet apparere in corpore humano, nisi ex pede brutali, caudâ, vel cornibus deceptio notari possit, significat: quod calumnia solent habere notas ex quibus falsitas illarum possit deprehendi.

F I N I S.